

परीक्षा सांकेतांक १०२९

पेपर सांकेतांक १०१

माध्यम : मराठी

प्रश्नपत्रिका क्रमांक

८११०८२५९

वेळ : १०:३० ते १:००

बैठक क्रमांक

संच

C

एकूण गुण :	१५०
एकूण पृष्ठ :	३२

8 1 3 7 1 1 0 1 3 9

पेपर I (इ. १ ली ते इ. ५ वी)

प्रश्नपत्रिका सोडविण्यापूर्वी खालील सूचना काळजीपूर्वक वाचा:

सूचना :-

- परीक्षार्थीने आपला बैठक क्रमांक त्यांना पुरविलेल्या प्रश्नपत्रिकेवर विहित ठिकाणी नोंदवावा.
- प्रश्नपत्रिकेमध्ये सलग एकूण १५० प्रश्न असून ते सोडविण्यासाठी उमेदवारास १५० मिनिटे (अडीच तास) वेळ देण्यात आलेला आहे. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण आहे. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- प्रत्येक प्रश्न वस्तुनिष्ठ स्वरूपाचा असून प्रश्नाच्या खाली उत्तराचे चार पर्याय दिलेले आहेत. त्यापैकी उत्तराचा एकच पर्याय अचूक असून तो नोंदवावा. उत्तरे नोंदविण्यासाठी काळ्या किंवा निळ्या बॉलपेनचाच वापर करावा. अचूक उत्तर असलेल्या पर्याय क्रमांकाचा गोल पूर्णपणे रंगवावा. अर्धवट रंगवलेले गोल, खाडाखोड अथवा एकाच प्रश्नासाठी दोन उत्तरे दर्शविलेली असतील अशा उत्तरांना गुण दिले जाणार नाहीत. एकदा दिलेले उत्तर बदलता येणार नाही.
- कोणत्याही कारणामुळे प्रश्न रद्द करावा लागल्यास अचूक प्रश्नांच्या गुणांवर आधारीत पात्रता निश्चित करण्यात येईल.
- प्रश्नपत्रिकेत कोणत्याही प्रश्नांच्या उत्तराची नोंद करु नये. प्रश्नपत्रिकेचे कोणतेही पृष्ठ/भाग मूळ प्रश्नपत्रिकेपासून वेगळा करू नये.
- कच्चे काम प्रश्नपत्रिकेमध्ये दर्शविण्यात आलेल्या जागेतच करण्यात यावे.
- उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक, प्रश्नपत्रिका संच कोड स्वाक्षरीपटावर लिहिणे आवश्यक आहे.
- परीक्षा प्रवेशपत्राची मागणी केल्यास समवेक्षक/पर्यवेक्षकांना दाखवावे.
- प्रश्नपत्रिकेमध्ये खालीलप्रमाणे विषयनिहाय विभाग आहेत.

विभाग	विषय	प्रश्न क्रमांक	गुण
१	मराठी	१ ते ३०	३०
२	इंग्रजी	३१ ते ६०	३०
३	बालमानसशास्त्र व अध्यापनशास्त्र	६१ ते ९०	३०
४	गणित	९१ ते १२०	३०
५	परिसर अभ्यास	१२१ ते १५०	३०

- उत्तरपत्रिका समवेक्षकाकडे जमा करताना उत्तरपत्रिकेची Carbonless प्रत (उत्तरपत्रिकेचा भाग २) परीक्षार्थी ने स्वतःकडे ठेवून ती मिळाल्याबाबतची स्वाक्षरी स्वाक्षरीपटावर नोंदवावी.
- परीक्षा संपल्यानंतर समवेक्षकांच्या सूचनेशिवाय परीक्षागृह सोडू नये.
- परीक्षार्थीने परीक्षा चालू असताना अथवा परीक्षा संपल्यानंतर परीक्षेसंबंधी कोणतेही साहित्य, कागद वगैरे परीक्षागृहाबाहेर नेत्यास त्याची या परीक्षेतील उमेदवारी रद्द होईल.
- परीक्षागृहात मोबाईल, स्मार्ट वॉच, कॅलक्युलेटर, लॉगटेबल, रेडी रेकनर इत्यादी साहित्य आणू नये.
- परीक्षेसाठी विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर परीक्षार्थीस ही प्रश्नपत्रिका स्वतः बरोबर परीक्षा कक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. परीक्षेची वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपत्रिकेची प्रत/प्रती किंवा प्रश्नपत्रिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या “परीक्षामध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-८२” यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल.
- परीक्षार्थीनी पेपरची विहित वेळ सुरु झाल्यानंतरच या प्रश्नपत्रिकेस लावलेले कागदी सील काढावे. पेपर सुरु होण्याच्या विहित वेळेपूर्वी सील काढू नये.

मराठी

001.	'साखरवाडी' या शब्दात खालीलपैकी कोणता शब्द नाही.				
(1)	साखर	(2)	सार	(3) चडी	
(4)	साडी				
002.	'धूम ठोकणे' या चाक्प्रचाराचा योग्य अर्थ कोणता?				
(1)	वेगाने धावणे	(2)	खूप मार देणे	(3) कपडे धुणे	
(4)	धो धो वाहणे				
003.	पुढीलपैकी कोणती रुपे 'र' ची नाहीत?				
(1)	सर्व	(2)	समाट	(3) राष्ट्र	
(4)	यापैकी नाही				
004.	पुढीलपैकी अचूक शब्द कोणता?				
(1)	पुनर्वसन	(2)	पुर्ववसन	(3) पुनवर्सन	
(4)	पुनःवसन				
005.	पुढीलपैकी कोणत्या गटातील शब्द 'क्रियाविशेषण' या शब्दजातीतील आहेत?				
(1)	अरेरे, शाब्दास	(2)	परंतु, म्हणून	(3) आता, इकडे	
(4)	करिता, साठी				
006.	पुढीलपैकी धातुसाधित विशेषणे कोणती?				
(1)	फळ-भाजी	(2)	वाहती नदी	(3) थोडी पुस्तके	
(4)	कोणता गाव				
007.	पुढीलपैकी कोणत्या वाक्यातील क्रियापद सकर्मक आहे?				
(1)	गवळी धार काढतो.	(2)	आंबा नासका निघाला.		
(3)	मला घरी यावयास रात्र झाली.	(4)	सुनील उद्या पुण्याला जाईल.		
008.	मराठीतील आद्य गद्य ग्रंथ कोणता?				
(1)	विवेकसिंधु	(2)	लीला-चरित्र	(3) ज्ञानेश्वरी	
(4)	यापैकी नाही				
009.	पुढीलपैकी पूर्ण वर्तमानकाळाचे वाक्य कोणते?				
(1)	मधूने लाडू खाल्ला असेल.	(2)	मधूने लाडू खाल्ला होता.	(3) मधूने लाडू खाल्ला आहे.	
(4)					
010.	भुजंगप्रयात वृत्तातील गण कोणते?				
(1)	त, त, ज, ग, ग	(2)	य, य, य, य	(3) न, न, म, य, य	
(4)					
011.	संत म्हणति 'सप्त पदे सहवासे सख्य साधुशी घडते'। या ओळीतील अलंकार कोणता?				
(1)	यमक	(2)	अनुप्रास	(3) उपमा	
(4)	उत्प्रेक्षा				

012. पुढीलपैकी ओष्ठ्य वर्ण कोणता?

(1) भ.

(2) ल.

(3) श.

(4) ह.

पुढील कविता वाचून त्याखालील प्रश्न क्र. 013 ते 016 ची उत्तरे दिलेल्या पर्यायातून निवडा.

कोपन्यासी गुणगुणत अन् अभंग

उभा केव्हाचा एक तो अपंग

भोवतीचा अंधार तो निमाला

हृदयी त्याच्या जणू जात आश्रयाला ॥

जीभ झालेली ओरडून शोष

चार दिवसांचा त्यातही उपास

नयन थिजले थरथरती हातपाय

रूप दैन्याचे उभे मूर्त काय? ॥

कीव यावी पण त्याची कुणाला

जात उपहासुनि पसरला कराला

तोच येई कुणी परतुनी मजूर

बघुनि दीना त्या उधाणून ऊर॥

म्हणे राहिन दिन एक मी उपाशी

परी लाभू दे दोन घास यासी

खिसा ओतुनि तया ओंजळीत

चालू लागे तो दीनबंधू वाट

013. या कवितेत कोणाचे वर्णन केले आहे?

(1) भाविकाचे

(2) आजान्याचे

(3) अपंगाचे

(4) मूर्तीचे

014. त्याचे हातपाय का थरथरत होते?

(1) आजारामुळे

(2) उपासामुळे

(3) दमल्यामुळे

(4) भीक मागितल

015. 'दीनबंधू' कोणास म्हटले आहे?

(1) भिकान्यास

(2) धनिकास

(3) मजुरास

(4) ईश्वरास

016. भिकान्यास बघून मजुराने काय केले?

(1) त्याचा ऊर भरून आला.

(2) भिकान्याच्या ओंजळीत खिशातील सर्व पैसे टाकले.

(3) आपले अन्न त्यास दिले.

(4) त्याने त्यास शिव्या दिल्या.

017. 'केशवसुत' या टोपणनावाने लेखन करणाऱ्या साहित्यिकाचे नाव काय?

(1) प्र. के. अत्रे

(2) कृ. के. दामले

(3) रा. ग. गडकरी

(4) वि. वा. शिरवाडकर

पुढील उतारा वाचून त्याखालील प्रश्न क्र. 025 ते 028 ची उत्तरे दिलेल्या पर्यायातून निवडा.
महात्मा जोतिबा फुले म्हणतात, ज्याचे मन सत्याने पवित्र झाले आहे, तो जगातील सर्वात पवित्र माणूस. ज्या मनुष्याला मनाच्या पावित्र्याचे महत्त्व कळत नाही. तो मनुष्य धरणीस भार ठरतो. निर्दोष आणि उद्योगी जीवन मनुष्याला आरोग्य नि संपत्ती देते. आळशी मनुष्य हा दुष्ट असतो. तो समाजाचा शत्रू बनतो. तो कधीही सुखी होत नाही. उद्योगी आणि शुद्ध चारित्र्याचा मनुष्य हा गरिबांचा वाली असतो. तो अनेकांना सुखी करतो. सत्यप्रेमी, निर्मळ मन आणि शांत हृदय यातून धैर्य निर्माण होते. धैर्यशील मनुष्य हालअपेष्टा सुहन करतो, आणि संकटावर मात करतो.

025. जोतिबांच्या मते, जगातील सर्वात पवित्र माणूस कोणता?

(1) जो मनाने निर्मळ असतो. (2) ज्याचे मन सत्याने पवित्र झालेले असते.

(3) जो सर्वांना आवडतो. (4) ज्याचे मन सत्यप्रेमी असते.

026. मनुष्याला आरोग्य व संपत्ती कशामुळे मिळते?

- (1) निर्दोष व उद्योगी जीवनामुळे.
(3) व्यायाम व व्यवसाय केल्याने.
- (2) निर्दोष व समाधानी जीवनामुळे.
(4) दुसऱ्याला व्यवसायात मदत केल्याने.

027. आळशी मनुष्य कसा असतो?

- (1) तो समाधानी असतो.
(3) तो दुष्ट व समाजाचा शत्रू असतो.
- (2) तो समाजाचा नायक असतो.
(4) तो आपला बेळ चैरीत घालवतो.

028. धैर्यशील माणूस कसा ओळखावा?

- (1) जो दुसऱ्यांनाच फक्त धीर देतो.
(2) तो धैर्यशील असल्याने लोकांना धैर्याचे महत्त्व पटवून देतो.
(3) तो सत्यप्रेमी, निर्मल व शांत मनाचा असतो.
(4) जो सत्यप्रेमी असून स्वतःच्या धैर्यशीलतेचा समाजात प्रचार करतो.

029. 'टवटवीत' शब्दाचा अचूक विरुद्धार्थी शब्द कोणता?

- (1) सतेज (2) मलूल (3) निःसंदेह (4) कोरडे

030. आता थोड्याच वेळात कार्यक्रमाला सुरु करुया.

या वाक्यातील चूक ओळखून दुरुस्ती सुचवा.

- (1) सुरु करुया - सुरु करु या.
(3) वेळात - वेळेत
- (2) कार्यक्रमाला - कार्यक्रम
(4) वाक्यात कोणतीही चूक नाही.

- 031.** Choose the most suitable 'one word' for the given expression:
A person who leads a simple life devoting himself to contemplation and meditation:
(1) Altruist   (2) Ascetic   (3) Aesthete   (4) Conservative
- 032.** Select the correct cardinal number for the given:
A million -
(1) 100,000   (2) 10,000,000   (3) 10,000   (4) 1,000,000
- 033.** Identify which part of the sentence has an error.
A. I was greatly astonished
B. when I came to know
C. that my friend is coming to see me
D. after a gap of about twenty years
(1) C   (2) A   (3) B   (4) D
- 034.** Choose the correct passive voice form of the given sentence.
Why do you waste time?
(1) Why is time being wasted by you?
(2) Why has time been wasted by you?
(3) Why is time been wasted by you?
(4) Why is time wasted by you?
- 035.** Choose the correct antonym of the given word.
Acquisitive
(1) Miserly   (2) Austere   (3) Frugal   (4) Ardent
- 036.** Fill in the blank with the correct alternative.
Duck : Duckling :: Hare : _____
(1) Cygnet   (2) Todpole   (3) Piglet   (4) Leveret
- 037.** Choose the correct alternative for the given Direct speech :
"Oh, what a lovely day!" she exclaimed.
(1) She exclaimed with pleasure that it was a lovely day.
(2) She exclaimed that what a lovely day it was
(3) She exclaimed with pleasure that it is a lovely day.
(4) All correct.

- 038.** Choose the correct alternative.
He is _____ for his evil deeds.
(1) Famous (2) Celebrated (3) Notorious (4) Feted

039. Fill in the blank with the correct alternative.
Reading is easier _____ speaking.
(1) to (2) for (3) by (4) than

040. Identify the mismatched pair from the given alternative.
(1) Parrots - squeal (2) Frogs - croak
(3) Owls - hoot (4) Horses - neigh

041. Choose the correct alternative.
He will not come, _____
(1) I do not think (2) May think
(3) I thought (4) I think

042. Find out the phrase which can correctly substitute the underlined part of the sentence.
I saw him make a wry face
(1) Show disappointment (2) Feel sick
(3) Abuse (4) Cry with pain

043. Fill in the blank with the correct alternative.
The doctor _____ the patient from taking certain medicines.
(1) banned (2) prescribed (3) prohibited (4) proscribed

044. Choose the correct alternative.
I : This tree is older than that.
II : He is my elder brother.
(1) Only I is correct (2) Both I and II are correct
(3) Only II is correct (4) Both I and II are incorrect

045. Choose the alternative which can correctly substitute the underlined part of the sentence.
We should get to the cinema early not to miss the beginning of the film.
(1) for not missing (2) in case not to miss
(3) in order not to miss (4) No improvement

046. Fill in the blank with the alternative.
This is the _____ news.
(1) latter (2) latest (3) last (4) let

047. Choose the correct alternative.

He ran _____

- (1) quick (2) as quickly (3) so quick (4) quickly

048. Fill in the blank with the proper alternative.

As the festival approaches the number of customers _____

- (1) increases (2) will be increased
(3) is increasing (4) will have increased

049. Choose the correct alternative.

Questions will be answered by a _____ of experts.

- (1) staff (2) band (3) panel (4) bunch

050. Find out the correct feminine noun of 'Fox'

- (1) Foxen (2) She fox (3) Vixen (4) Foxess

**Read the following passage and answer the questions selecting the most appropriate alternative.
(Que. Nos 051 to 055)**

In large part determined by a person's gense. In short, some people are more predisposed to be fat. Moreover someone who was obese in childhood will have more fat cells than an average person. Once made the cells may enlarge or shrink but they never disappear. Gense however don't have to control your girth. The size of your fat cells depends on you on your eating habits and life-style. There are ways to keep them small : eat low-fat fibre-rich foods such as whole grain breads, vegetables and fruits. Chew food slowly.

051. What one eats is an important factor in controlling weight because -

- (1) Fat is burnt faster than proteins and carbohydrates.
(2) Proteins and carbohydrates use up more calories than fats.
(3) Fatty food has very little calorie content.
(4) Digestion is affected by proteins and carbohydrates.

052. Body weight can be controlled best by:

- (1) Doing exercises vigorously, every day.
(2) Mild, daily exercise and a proper diet.
(3) Fasting and vigorous exercise.
(4) Dieting alone.

053. Some ways in which obesity can be controlled are.

- (1) Using the car occasionally.
(2) Use of bicycle as far as possible.
(3) Making a series of small physical efforts.
(4) Totally abandoning the use of lifts.

054. What can we conclude about exercise from the passage?
 (1) Exercise helps only in controlling the body weight.
 (2) It makes one more mercurial.
 (3) It makes one more active and mentally positive.
 (4) It is difficult to do exercise which is effective.

055. In determining whether one is going to be fat or thin.
 (1) Genes play a paramount role.
 (2) Adulthood alters childhood patterns drastically.
 (3) Eating habits and life-style make no impact on fat cells.
 (4) Fat cells formed during childhood are of crucial importance.

056. Choose correct wh-type question to get underlined part.
Water is needed to sustain life on the earth.
 (1) Who is needed to sustain life on the earth?
 (2) Which is needed to sustain life on the earth?
 (3) Whose is needed to sustain life on the earth?
 (4) What is needed to sustain life on the earth?

057. Choose the proper alternative to fill in the blank.
 The shopkeeper does not have the toys.
 I was looking _____
 (1) for (2) about (3) at (4) to

058. Rearrange the jumbled parts which are labelled P, Q, R, S to produce the correct sentence. Choose the correct sequence.
 The person _____
 P : because he is poor
 Q : work hard and efficiently
 R : cannot
 S : who is poor
 (1) S R P Q (2) R P S Q (3) P Q R S (4) S R Q P

059. Choose the correctly spelt word
 (1) Micsllaneous (2) Miscellaneous (3) Micslleneous (4) Miscellenious

060. Choose the proper article to fill in blank.
 Iron is _____ useful metal.
 (1) the (2) an (3) a (4) no article

बालमानसशास्त्र व अध्यापनशास्त्र

- 061.** अध्ययनाध्याईना कल्पनाविष्काराची संधी उपलब्ध करून देण्यासाठी शिक्षकाने खालीलपैकी कोणते उपक्रम राबवावे?
- अ) दिवाळीच्या वेळी किल्ले तयार करून घ्यावे.
  - ब) खेळाच्या माध्यमातून कल्पना विकसित करण्याचा प्रयत्न करावा.
  - क) वाढग्वादन करून घ्यावे.
  - ड) प्रदर्शन मांडणी करून घ्यावी.
(1) अ, ब, क फक्त	(2) अ, क, ड फक्त
(3) अ, ब, ड फक्त	(4) अ, ब, क, ड सर्व
- 062.** मन यांच्या मते पुर्वानुभवाच्या विविध अंगांची मनातल्या मनात जुळवाजुळव करणे म्हणजे ..... होय.
(1) स्मरण	(2) बुद्धी	(3) विचार	(4) प्रेरणा
- 063.** दोन घटना एकामागोमाग घडल्या तर त्यामध्ये कार्यकारण संबंध जोडण्याचा प्रयत्न केला जातो. उदा. परीक्षेला जातांना मांजर आडवे जाणे हे परीक्षेत नापास होण्याचे कारण ठरवले जाते. हे खालीलपैकी विचार प्रक्रियेतील कोणत्या अडथळ्यामुळे होते.
(1) प्रतिकूल ग्रह	(2) काकतालीय न्याय	(3) इच्छानुगामी विचार	(4) निरीक्षणातील देष
- 064.** धारणेबाबत खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य योग्य आहे?
- (1) पाठोपाठ कविता पाठ केल्यास धारणेवर परिणाम होत नाही.
  - (2) धारणा बोधावस्थेत असेल तर आपल्याला चटकन आठवते.
  - (3) धारणा उपबोधावस्थेत असेल तर आपल्याला चटकन आठवते.
  - (4) अबोधावस्थेतील बाबी प्रयत्न केल्यावर आठवतात.
- 065.** विस्मरणाबद्दलचे खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य अयोग्य आहे?
- (1) विस्मरण ही महत्वाची प्रक्रिया आहे.
  - (2) स्मरण चांगले राहण्यासाठी बन्याच गोष्टी विसरल्या पाहिजेत.
  - (3) धारणा जितकी कमी तितके विस्मरण कमी.
  - (4) धारणा जितकी जास्त तितके विस्मरण कमी.
- 066.** आंतरिक प्रेरणेबाबत खालीलपैकी कोणते विधान अयोग्य आहे?
- (1) विषयाची आवड ही आंतरिक प्रेरणा आहे.
  - (2) आंतरिक प्रेरणा व अभिरूची यांचा निकटचा संबंध आहे.
  - (3) प्रोत्साहके आंतरिक प्रेरणा आहेत.
  - (4) अभिरूची हा आंतरिक प्रेरणेचा पाया आहे.
- 067.** स्पिअरमन यांच्या बुद्धिमत्तेच्या द्विघटक उपपत्तीमध्ये जे सामान्य व विशिष्ट घटक आहेत त्यासंबंधी खाली दिलेल्या विधानांपैकी कोणते विधान योग्य आहे?
- (1) प्रत्येक व्यक्तीमध्ये सामान्य घटक मोठा असतो.
  - (2) प्रत्येक व्यक्तीमध्ये विशेष घटक मोठा असतो.
  - (3) क्षमतांना विकासपूरक असा सामान्य घटक असतो.
  - (4) विशेष घटक सर्व कार्यात व्यक्तीला उपयुक्त असतो.
- 068.** “स्वतःच्या व इतरांच्या भावभावनांवर नियंत्रण ठेवणे व नियमन करण्याची क्षमता, विचार व कृती यांच्या मार्गदर्शनासाठी भावनांचा उपयोग करण्याची क्षमता म्हणजे भावनिक बुद्धिमत्ता होय.” ही व्याख्या खालीलपैकी कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाने दिली?
(1) आलफ्रेड बीने	(2) डेल्हीड वेश्लर	(3) पीटर सॅलोव्ही	(4) हॉवर्ड गार्डनर

CHILD DEVELOPMENT & PEDAGOGY

069. लेखीने मांडलेले मानसिक संघर्षाचे प्रकार व त्वारी उदाहरणे खाली दिली आहेत. त्याच्या योग्य जोडाऱ्याचा काळीर कौणता?

	उदाहरण	संघर्षाचा प्रकार
i)	पिंजात मिनेमायुते ऐसे आहेत पण मित्रांना पाठी द्यावीशी वाटते, परंतु सिंमा पाहायाची इच्छा सोडवत नाही.	अ) हवे-नको संघर्ष
ii)	परीक्षेमाती अभ्यासाचे कठत नको असतात व नायाम बोलेशी नको असते.	ब) त्वे-त्वे संघर्ष
iii)	आवडता पदवी खाला वाटती पण पोटात जाणा नस्तशमुळे नको वाटतो.	क) नको-नको संघर्ष

- (1) i - अ ii - ब iii - क
 (2) i - ब ii - क iii - अ
 (3) i - क ii - ब iii - अ
 (4) i - ब ii - अ iii - क

070. परीक्षेत साधे यश मिळाल्यास “मी मुख्याच अभ्यास केला नव्हता, तरी मला इतके गुण मिळाले” असे सांगत सुटणे म्हणजे संरक्षण यंत्रणेचा यापर करणे.

- (1) तादात्म्य (2) नकारात्मकता (3) प्रतिपूरण (4) कृतकसमर्थन

071. दोन अध्ययन पद्धतीमध्ये नुसते समान घटक संक्रमण करतात पण त्याहीपेक्षा अधिक स्पष्ट निश्चित स्वरूपाचे अध्ययन संक्रमण त्या दोन घटकांचे सामान्यीकरण केले तर घडते. ही सामान्यीकरण अध्ययन संक्रमण उपर्युक्ती खालीलपैकी कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाने मांडली?

- (1) पंचलांबी (2) चर्चे (3) जडद (4) अर्नेडाईक

072. शैशवावस्थेमध्ये ज्यायेगे बालक विचाराच्या व आकलनाच्या वर्तमान स्वतेमध्ये नवीन घटक किंवा अनुभव समाविष्ट करू घेते व ज्यावेळी वर्तमान विचारपद्धतीनुसार एखाद्या उद्दिष्टकाचे किंवा घटनेचे संवेदन आकलन केले जाते किंवा त्याला प्रतिक्रिया केली जाते तेळा ..... किंवा घडते.

- (1) अभिमुखीकरण (2) आत्मसातीकरण (3) संधारण (4) समावेशन

073. किशोरावस्थेतील बालकांच्या भावनिक विकासाबाबत खालीलपैकी कोणती बाब योग्य आहे?

- (1) अर्थ समूद्राच पाठांतर करतात.
 (2) या वदातील मुलांची अवधानकक्षा अमर्यादित असते.
 (3) नीती-अनीतीची जाणीव असते.
 (4) पाठ केलेले सहसा विसरत नाहीत.

074. मंदगातीने अध्ययन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांबाबत खालीलपैकी कोणती बाब अयोग्य आहे?

- (1) या विद्यार्थ्यांची बुद्धिमत्ता सामान्य असते.
 (2) हे मंदबुद्धी विद्यार्थी असतात.
 (3) सर्वसामान्यांच्या तुलनेने अभ्यासात मागे पडतात.
 (4) या विद्यार्थ्यांसाठी नैदानिक चाचणी आवश्यक असते.

075. “व्यक्तिमत्त्व म्हणजे स्वतःच्या परिसराशी व्यक्तीचे जे वैशिष्ट्यपूर्ण समायोजन होत असते त्याला कारणीभूत असणारी व वर्तनाला चालना देणारी शारीरिक आणि मानसिक यंत्रणेची गतिशील संघटना होय.” अशी व्यक्तिमत्त्वाची व्याख्या खालीलपैकी कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाने दिली?

- (1) नॉर्मन एल मन (2) जी डब्ल्यू ऑलपोर्ट
 (3) जी ए. किंबल (4) जे. बी. वॅटसन

069. Following are given Lewin's types of mental conflicts and its examples. Which alternative shows the correct pairs?

Example	Type of Conflict
i) There is money in the Pocket enough to watch a film. Desire is to give party to friends and also want to watch the film.	A) Yes - No - Conflict
ii) One doesn't want to study for the examination nor want to fail in exam.	B) Yes - Yes - Conflict
iii) One feels like eating favourite food but don't feel like eating it because stomach is full.	C) No - No - Conflict
(1) i - A ii - B iii - C	(2) i - B ii - C iii - A
(3) i - C ii - B iii - A	(4) i - B ii - A iii - C

070. When a student passes with less marks then he says that he had not studied for the exam but still he passed and got these marks.

This is _____ type defense mechanism.

- (1) Identification (2) Negativism (3) Compensation (4) Rationalisation

071. Similar factors are transferred between two learning methods. But a more clear transfer of learning takes place when the two factors are generalised. This theory of generalisation was put forth by which of the following psychologists?

- (1) Pavlov (2) Bagley (3) Judd (4) Thorndike

072. In infancy period when a child accepts new ideas or experience in his present structure of thinking and understanding and when according to present way of thinking the sensation and comprehension of an event or stimulant is done or a response is given then _____ process occurs.

- (1) Orientation (2) Assimilation
(3) Conservation (4) Accommodation

073. Which of the following aspect is correct about emotional development of children of later childhood stage?

- (1) They learn by understanding the meaning.
(2) The attention span of these students is unlimited.
(3) They are aware of morality & immorality.
(4) They rarely forget what they have learned.

074. Which of the following aspect is incorrect about slow learners?

- (1) These children have normal (average) intelligence.
(2) These are moron children.
(3) These children lag behind in studies as compared to normal children.
(4) Diagnostic tests are necessary for these children.

075. "Personality is the dynamic organisation within the individual of those psychophysical systems that determine his unique adjustment to his environment". Which of the following psychologists put forth this definition of personality?

- (1) Norman L. Munn (2) G. W. Allport
(3) G. A. Kimble (4) J. B. Watson

069. Following are given Lewin's types of mental conflicts and its examples. Which alternative shows the correct pairs?

	Example	Type of Conflict
i)	There is money in the Pocket enough to watch a film. Desire is to give party to friends and also want to watch the film.	A) Yes - No - Conflict
ii)	One doesn't want to study for the examination nor want to fail in exam.	B) Yes - Yes - Conflict
iii)	One feels like eating favourite food but don't feel like eating it because stomach is full.	C) No - No - Conflict
(1)	i - A ii - B iii - C	(2) i - B ii - C iii - A
(3)	i - C ii - B iii - A	(4) i - B ii - A iii - C

070. When a student passes with less marks then he says that he had not studied for the exam but still he passed and got these marks.

This is _____ type defense mechanism.

- (1) Identification (2) Negativism (3) Compensation (4) Rationalisation

071. Similar factors are transferred between two learning methods. But a more clear transfer of learning takes place when the two factors are generalised. This theory of generalisation was put forth by which of the following psychologists?

- (1) Pavlov (2) Bagley (3) Judd (4) Thorndike

072. In infancy period when a child accepts new ideas or experience in his present structure of thinking and understanding and when according to present way of thinking the sensation and comprehension of an event or stimulant is done or a response is given then _____ process occurs.

- (1) Orientation (2) Assimilation
(3) Conservation (4) Accommodation

073. Which of the following aspect is correct about emotional development of children of later childhood stage?

- (1) They learn by understanding the meaning.
(2) The attention span of these students is unlimited.
(3) They are aware of morality & immorality.
(4) They rarely forget what they have learned.

074. Which of the following aspect is incorrect about slow learners?

- (1) These children have normal (average) intelligence.
(2) These are moron children.
(3) These children lag behind in studies as compared to normal children.
(4) Diagnostic tests are necessary for these children.

075. "Personality is the dynamic organisation within the individual of those psychophysical systems that determine his unique adjustment to his environment". Which of the following psychologists put forth this definition of personality?

- (1) Norman L. Munn (2) G. W. Allport
(3) G. A. Kimble (4) J. B. Watson

076. वृक्षस्थ ग्रंथीतून पाझरणाऱ्या अंडेनलिन या स्त्रावाचे प्रभाग कमी झाल्यास खालीलपैकी कोणता परिणाम दिसून येते ?
 (1) पौरुषत्तच दिसून येते.
 (3) व्यक्ती अशक्त दिसते.
 (2) स्वास्थ्य जाणवते.
 (4) व्यक्ती स्थिर वृत्तीची दिसते.
077. अध्ययन उपपत्तीच्या वर्गांकरणातील आधुनिक उपपत्तीमध्ये खालीलपैकी कोणत्या उपपत्तीचा समावेश होत नाही ?
 (1) प्रभुत्तच अध्ययन उपपत्ती
 (3) सामाजिक अध्ययन उपपत्ती
 (2) क्षेत्रीय उपपत्ती
 (4) माहिती प्रक्रियाकरण प्रतिमान
078. अध्यवाची आदर्श शोधतो, त्याचे निरीक्षण करतो, आदर्श वर्तनाचे अनुकरण करतो आणि आपल्या वर्तन प्रबलनाची आगा करतो व अध्ययन करतो, ही वैशिष्ट्ये असणारी सामाजिक निरीक्षणात्मक उपपत्ती खालीलपैकी कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाने मांडली ?
 (1) बांदूरा
 (2) ब्लूम
 (3) ब्रुनर
 (4) आसूबेल
079. प्रभावी अध्यापनातून विद्यार्थ्यांमध्ये अध्ययनशील वृत्तीची निर्मिती व्हावी महणून खालीलपैकी कोणत्या क्षमता महत्त्वाच्या आहेत ?
 अ) चिकित्सक वृत्ती निर्माण व्हावी.
 ब) स्वतंत्र विचार करण्याची क्षमता निर्माण व्हावी.
 क) नीर विवेक बुद्धिनिर्माण व्हावी.
 ढ) समस्येची उकल करण्याची कुवत निर्माण व्हावी.
 (1) अ, ब आणि क
 (2) अ, ब आणि ढ
 (3) ब, क आणि ड
 (4) अ, ब, क, ढ सर्व
080. खालीलपैकी कोणत्या प्रतिमानाचे उद्दिष्ट हे ज्ञानात्मक, वैचारिक, बौद्धिक अंगांचा विकास घडवून आणणे आणि उद्गामी व अवगामी विचार प्रक्रियेची क्षमता विकसित करणे हे आहे ?
 (1) ज्ञान प्रक्रियाकरण प्रतिमाने
 (3) सामाजिक आंतरक्रिया प्रतिमाने
 (2) व्यक्तिगत विकास प्रतिमाने
 (4) वर्तन परिवर्तन प्रतिमाने
081. खाली दिलेल्या अध्ययन प्रक्रियेच्या वैशिष्ट्यांमध्ये कोणते वैशिष्ट्य योग्य नाही ?
 (1) अध्ययन हे नेमके कृतीद्वारा घडत असते.
 (2) प्रत्येक प्राणी जगण्यासाठी अध्ययन करीत असतो.
 (3) सर्व प्राण्यांचे अध्ययन सारांखे असते.
 (4) अध्ययन ही हव्हूहव्हू घडणारी प्रक्रिया आहे.
082. “अनुभवांच्या सहाय्याने व्यक्तीच्या वर्तनात हव्हूहव्हू घडून येणारे बदल म्हणजे अध्ययन होय.” अशी व्याख्या खालीलपैकी कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाने केली ?
 (1) फ्रॅंडसेन
 (2) मर्फी
 (3) बुडवर्ध
 (4) गिलफर्ड
083. अध्ययन करतांना पठारावस्था निर्माण होऊ नये महणून खालीलपैकी कोणत्या गोष्टी कराव्यात ?
 अ) विद्यार्थ्यांमध्ये अभिरुची निर्माण करावी.
 ब) प्रेरकाची तीव्रता कमी करावी.
 क) कौशल्य संपादन करतांना चुकीच्या सवयी आत्मसात करू देऊ नये.
 ढ) वेग आणि अचूकता यापैकी एकाच गोष्टीवर लक्ष केंद्रित करावे.
 (1) अ आणि ब
 (2) अ आणि क
 (3) अ आणि ढ
 (4) ब आणि क

- 076.** If the secretion of adrenalin from adrenalin glands decreases then which of the following symptoms is observed?
 (1) Manliness is observed
 (3) A person becomes weak

077. Which of the following theory is not included in the modern group theories of learning?
 (1) Theory of mastery learning
 (3) Social learning theory

078. A learner picks and chooses from many environmental options, basing their decisions on their own insights and past experiences. They do this through observational learning by incorporating and imitating the behavior of those around us. This theory was put forth by which of the following psychologists?
 (1) Bandura
 (2) Bloom
 (3) Bruner
 (4) Ausubel

079. Which of the following competencies are important for creating studious attitude through effective teaching?
 A) Critical thinking competency
 B) Competency of independent thinking
 C) Competency of wisdom and sense.
 D) Competency of problem solving.
 (1) A, B and C only
 (3) B, C and D only

080. Which of the following model of teaching has the objective of development of cognitive angle and development of inductive deductive competency of thinking process?
 (1) Information processing model
 (3) Social interaction model

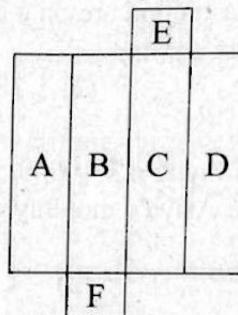
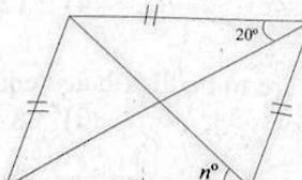
081. Which of the following characteristic of learning process is not correct?
 (1) Learning occurs through proper activity.
 (2) Every animal learns in order to live
 (3) All animals learn in similar manner.
 (4) Learning process is slow process.

082. 'Learning is slow behavioural changes that occur in an individual with the help of experiences.' Which of the following psychologists put forth the definition of learning?
 (1) Frandson
 (2) Murphy
 (3) Woodworth
 (4) Guilford

083. Which of the following things should be done by a teacher in order to avoid plateau stage of learning?
 A) Create interest in the students
 B) Decrease the intensity of motivators
 C) See that the students do not acquire wrong habits during skill achievement
 D) Concentrate either on speed or accuracy.
 (1) A and B only
 (3) A and D only

गणित

- 091.** 88 सेमी परिध असणाऱ्या चर्टुळावरील कोणतेही चार बिंदू परस्परांशी जोडून तयार करालेला चौथाकृतीची बांज किंवा सेमी असेल?
- (1) $14\sqrt{2}$ (2) 14   (3) $7\sqrt{2}$ (4) 7
- 092.** प्रत्येकी 1.75 मी. समान मापाचे तुकडे करण्यासाठी सव्या एकोणीस मी. लांबीच्या दोनही टोके जुळविली; तर त्या दुपटी दोरीला किती डिकाणी कापाचे लागेल?
- (1) 6   (2) 5   (3) 10   (4) 11
- 093.** एका संख्येस 15, 11 आणि 12 यांनी भागले असता, प्रत्येक वेळी बाकी 4 उते. तर ती संख्या खालील पर्यायांपैकी कोणती असू शकेल?
- (1) 660   (2) 1984   (3) 1316   (4) 2636
- 094.** $\left[\frac{(6.5 - 3.3 - 2.5)(2.25 + 0.25 + 3.2)}{(1.8 + 1.4)(6.5 - 3.3) - (2.25 + 0.25)(4.25 - 1.75)} \right] =$ किती ?
- (1) 1   (2) 0   (3) 2.5   (4) 3.2
- 095.** एका चर्टुळाकृती बागेमध्ये असणाऱ्या आयताकृती मैदानाची लांबी 56 मी. व ऊंदी 42 मी. आहे. जर मैदानाचे चाली शिरोबिंदू चर्टुळाकृती जागेच्या परिघावर असतील; तर मैदान बगळता उर्वरित बागेचे क्षेत्रफल किती चौ. मी. असेल?
- (1) 2135   (2) 3850   (3) 2352   (4) 1498
- 096.** सविताचे मासिक वेतन रु. 10000 असून ते वेदिकाच्या मासिक वेतनाच्या सव्यापट आहे. वेदिकाच्या मासिक वेतनाची रुक्म आसियाच्या मासिक वेतनाच्या दुप्पट असेल; तर सविता व आसिया यांच्या मासिक वेतनातील फरक किती रुपये आहे?
- (1) रु. 6000   (2) रु. 4000   (3) रु. 3750   (4) रु. 2000
- 097.** काही मुलांना प्रत्येकी 18 वऱ्हा वाटायचे ठरले. परंतु प्रत्यक्षात प्रत्येकी 24 वऱ्हा वाटल्या; तेच्हा 150 वऱ्हा कमी पडल्या; तर त्या मुलांची संख्या किती असेल?
- (1) 18   (2) 28   (3) 22   (4) 25
- 098.** शेजारील आकृतीतील चौकोनांची संख्या किती?
- (1) 6   (2) 8
(3) 10   (4) 12
-
- 099.** 56 वस्तू समान वाटायच्या असतील; तर किती प्रकारे वाटता येतील?
- (1) 10   (2) 8   (3) 6   (4) 4
- 100.** दोन अंकी सम संख्यांची बेरीज किती?
- (1) 2500   (2) 2475   (3) 2530   (4) 2430
- 101.** (9 व 49), (11 व 111), (19 व 247), (21 व 85) आणि (12 व 33) यांपैकी सहमूळ संख्यांच्या जोड्या कि
(1) पाच   (2) दोन   (3) तीन   (4) चार

102. एके वर्षी महाराष्ट्र दिन शुक्रवारी आहे. तर त्याच वर्षी शिक्षक दिन कोणत्या वारी असेल?
- बुधवार
  - शुक्रवार
  - गुरुवार
  - शनिवार
103. विशिष्ट रक्कमेच्या $\frac{7}{18}$ पट रक्कम वेदला किंवा $\frac{2}{5}$ पट रक्कम आलोकला किंवा $\frac{3}{8}$ पट रक्कम सानियाला किंवा $\frac{6}{11}$ पट रक्कम वीणाला दिली असेल; तर सर्वात कमी रक्कम कोणाला मिळेल?
- वेद
  - आलोक
  - सानिया
  - वीणा
104. 'आयत हा ..... असतो.' हे विधान पूर्ण करण्यासाठी योग्य असणाऱ्या बाबी खालीलपैकी कोणत्या?
- अ) समांतरभुज चौकोन
 ब) काटकोन चौकोन
 क) समभुज चौकोन
 (1) फक्त 'अ' आणि 'ब'
 (3) फक्त 'अ' आणि 'क'
- फक्त 'ब' आणि 'क'
  - तिन्ही 'अ', 'ब' आणि 'क'
105. $\left[1\frac{1}{2} + \left(\frac{5}{8} - \frac{1}{4}\right) \times 0.24\right] =$ किती?
- $5\frac{2}{5}$
  - 1.59
  - $15\frac{9}{10}$
  - 0.54
106. शेजारील घडणीबरून तयार होणाऱ्या इष्टिकाचिती आकाराच्या पेटीच्या 'A' च्या विरुद्ध पृष्ठावर कोणते अक्षर असेल?
- E
  - F
  - C
  - D
-
107. तीन पेट्यांमध्ये अनुक्रमे 216, 126 व 162 व्ह्या आहेत. त्या पेट्यांतील व्ह्यांचे समान व्ह्या असलेले गटे करायचे असल्यास प्रत्येक गट्यात जास्तीत जास्त किती व्ह्या घ्याव्यात?
- 6
  - 9
  - 36
  - 18
108. 49.247 या संख्येतील उजवीकडील चारची स्थानिक किंमत डावीकडील चारच्या स्थानिक किंमतीच्या किती पट आहे?
- 10^2
  - 10^{-2}
  - 10^3
  - 10^{-3}
109. शेजारील समभुज चौकोनातील n° = किती?
- 70°
  - 80°
  - 60°
  - 90°
-
110. 9 सेमी $\times$ 40 सेमी आयताकृती रंगीत कागदाच्या दोन्ही कणावर कापून चार पताका तयार केल्यात; तर दोन मोळ्या पताकांची एकूण परिमिती किती सेमी असेल?
- 262 सेमी
  - 180 सेमी
  - 162 सेमी
  - 81 सेमी

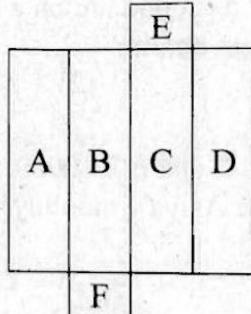
102. एके वर्षी महाराष्ट्र दिन शुक्रवारी आहे. तर त्याच वर्षी शिक्षक दिन कोणत्या वारी असेल?
 (1) बुधवार (2) शुक्रवार (3) गुरुवार (4) शनिवार

103. विशिष्ट रक्कमेच्या $\frac{7}{18}$ पट रक्कम वेदला किंवा $\frac{2}{5}$ पट रक्कम आलोकला किंवा $\frac{3}{8}$ पट रक्कम सानियाला किंवा $\frac{6}{11}$ पट रक्कम वीणाला दिली असेल; तर सर्वात कमी रक्कम कोणाला मिळेल?
 (1) वेद (2) आलोक (3) सानिया (4) वीणा

104. 'आयत हा ..... असतो.' हे विधान पूर्ण करण्यासाठी योग्य असणाऱ्या बाबी खालीलपैकी कोणत्या?
 अ) समांतरभुज चौकोन
 ब) काटकोन चौकोन
 क) समभुज चौकोन
 (1) फक्त 'अ' आणि 'ब'
 (3) फक्त 'अ' आणि 'क'
 (2) फक्त 'ब' आणि 'क'
 (4) तिन्ही 'अ', 'ब' आणि 'क'

105. $\left[1\frac{1}{2} + \left(\frac{5}{8} - \frac{1}{4}\right) \times 0.24\right] =$ किती?
 (1) $5\frac{2}{5}$ (2) 1.59 (3) $15\frac{9}{10}$ (4) 0.54

106. शेजारील घडणीवरून तयार होणाऱ्या इष्टिकाचिती आकाशाच्या पेटीच्या 'A' च्या विरुद्ध पृष्ठावर कोणते अक्षर असेल?
 (1) E (2) F
 (3) C (4) D

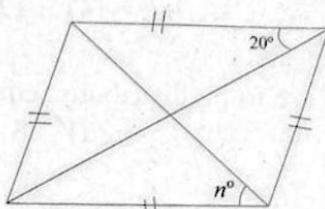
107. तीन पेट्यांमध्ये अनुक्रमे 216, 126 व 162 वहा आहेत. त्या पेट्यांतील वहांचे समान वहा असलेले गड्ढे करायचे असल्यास प्रत्येक गड्ढ्यात जास्तीत जास्त किती वहा घ्याव्यात?
 (1) 6 (2) 9 (3) 36 (4) 18

108. 49.247 या संख्येतील उजवीकडील चारची स्थानिक किंमत डावीकडील चारच्या स्थानिक किंमतीच्या किती पट आहे?
 (1) 10^2 (2) 10^{-2} (3) 10^3 (4) 10^{-3}

109. शेजारील समभुज चौकोनातील

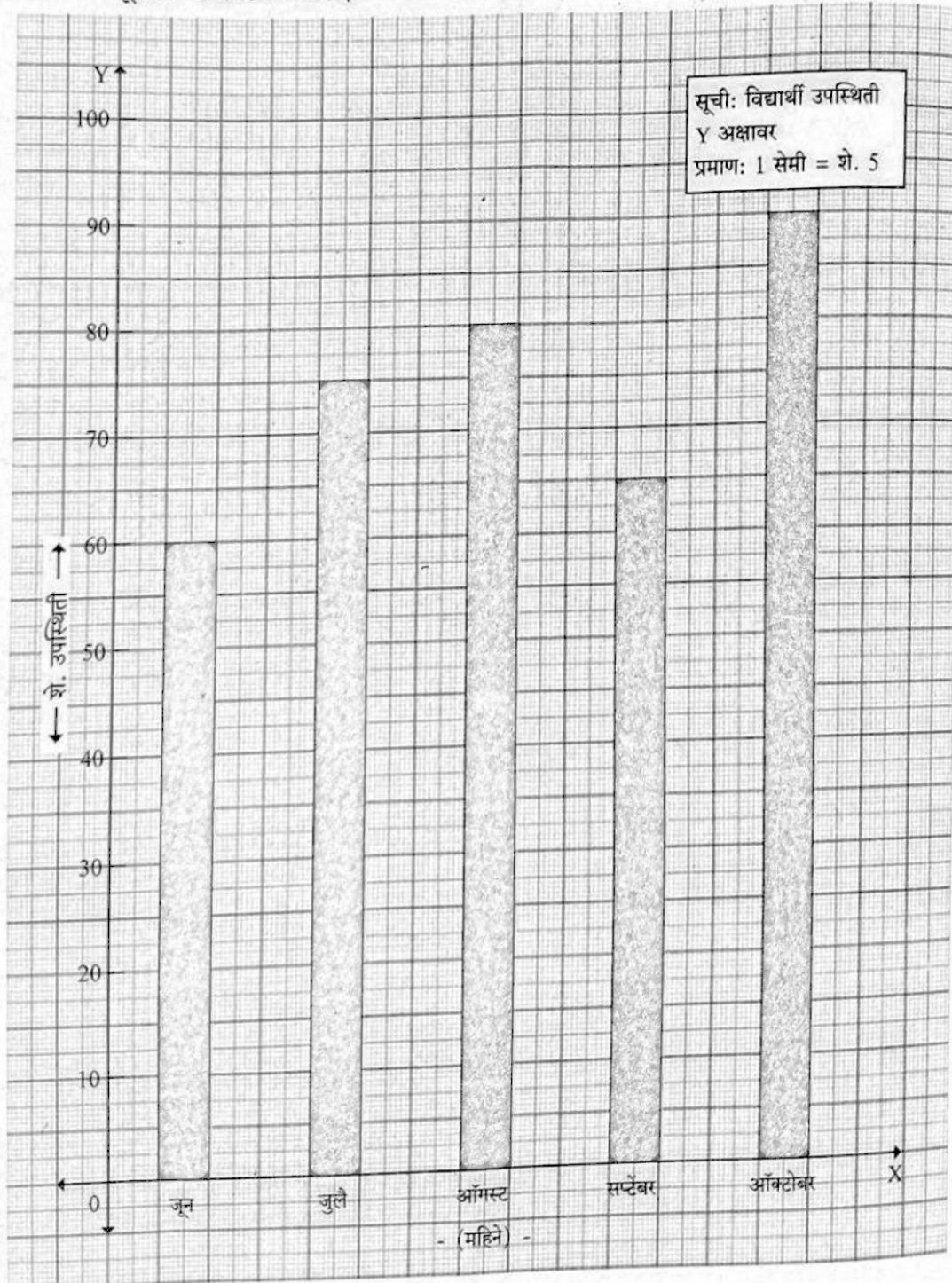
$$n^\circ = \text{किती}?$$

- (1) 70° (2) 80°
 (3) 60° (4) 90°

110. 9 सेमी $\times$ 40 सेमी आयताकृती रँगीत कागदाच्या दोन्ही कणांवर कापून चार पताका तयार केल्यात; तर दोन मोठ्या पताकांची एकूण परिमिती किती सेमी असेल?
 (1) 262 सेमी (2) 180 सेमी (3) 162 सेमी (4) 81 सेमी

प्र. 114 व 115 सूचना: आलेखाचे निरीक्षण करून सोडवा.

114. आँकटोबर महिन्याची विद्यार्थी उपस्थिती आँगस्ट महिन्याच्या उपस्थितीच्या शे. कितीने जास्त आहे?
- (1) $11\frac{1}{9}$ (2) 10 (3) $12\frac{1}{2}$ (4) $88\frac{8}{9}$
115. किती महिन्यात विद्यार्थ्यांची शे. उपस्थिती पाच महिन्यांतील शे. सरासरी उपस्थितीपेक्षा कमी आहे?
- (1) एक (2) दोन (3) तीन (4) चार
116. 10 या त्रिकोणी संख्येनंतर क्रमाने येणाऱ्या आठव्या त्रिकोणी संख्येचा पाया किती?
- (1) 14 (2) 13 (3) 12 (4) 11
117. एक काम काही मजूर काही दिवसात पूर्ण करतात. जर मजूरांची संख्या $\frac{2}{3}$ पट केली; तर तेच काम पूर्ण करण्यास दिवसांची संख्या पूर्वीच्या संख्येच्या किती पट होईल?
- (1) सव्वा पट (2) $\frac{3}{4}$ पट (3) दीडपट (4) $\frac{2}{3}$ पट
118. रोमन संख्यांच्या संदर्भाने विसंगत पर्याय कोणता?
- (1) M भागिले C (2) xxV गुणिले IV (3) xc अधिक x (4) D वजा CD
119. मिनिट काटा बारावर असतांना वेळ पाहिली, तेव्हा तासकाटा व मिनिटकाटा यांच्यात काटकोन तयार झालेला दिसला. तर आणखी दीड तासांनी त्या दोन्ही काटव्यात किती अंशाचा कोन होईल?
- (1) 40° (2) 45° (3) 150° (4) 165°
120. खालील आकृतीबंधात ' $\boxed{\quad}$ ' च्या जागी असणारी संख्या कोणती?
- $15, 26, 35, 50, 63, \boxed{\quad}, 99$
- (1) $\begin{smallmatrix} +1 & -1 & +1 & -1 & +1 \\ 80 & 80 & 80 & 80 & 80 \end{smallmatrix}$ (2) 81 (3) 82 (4) 83

$$\begin{array}{c} 100 \\ \hline 9 \\ \overbrace{}^{100} \\ 100 \\ \hline 9 \\ \overbrace{}^{99} \\ 99 \end{array}$$

परिसर अभ्यास

- 121.** छत्रपती शिवाजी महाराज: शिवनेरी :: समर्थ रामदास : ?
 (1) सज्जनगड (2) जांब (3) चाफळ (4) शिवथरघळ
- 122.** 'शिवराय आपल्या सेवकांची/सहकाऱ्यांची पित्यासारखी काळजी घेत'. या वाक्याशी संबंधित स्पष्टीकरण देताना विद्यार्थ्यांना
 (1) मदारी मेहत्तर (2) कान्होजी जेधे (3) प्रतापराव गुजर (4) बाजी घोरपडे
- 123.** शिवरायांच्या काळात 'बारगीर' हे संबोधन/पद कोणत्या सैन्यदलाशी संबंधित आहे?
 (1) घोडदळ (2) पायदळ (3) आरमारदल (4) हेग्खाते
- 124.** भारतीय संविधानानुसार खालील पर्यायांपैकी कोणता मुलभूत अधिकार नाही?
 (1) धर्मस्वातंत्र्याचा अधिकार (2) शैक्षणिक व सांस्कृतिक अधिकार
 (3) मतदानाचा अधिकार (4) घटनात्मक उपाययोजनांचा अधिकार
- 125.** किमान 15 व कमाल 45 सदस्यसंख्या कोणत्या स्थानिक शासन संस्थेत असते?
 (1) नगरपंचायत (2) पंचायत समिती (3) नगरपरिषद (4) ग्रामपंचायत
- 126.** खालील पर्यायातील राज्यपालांशी संबंधित विसंगत बाब कोणती?
 (1) राज्याचे घटनात्मक प्रमुख असतात.
 (2) राज्याचे कार्यकारी प्रमुख नसतात.
 (3) राज्याबाहेरील व्यक्ती असतात.
 (4) राज्यातील कार्यकारी मंडळात समावेश नसतो.
- 127.** तंतुमय पदार्थ नसणारा पर्याय कोणता?
 (1) बाजरी (2) पालेभाज्या (3) धान्याचा कोंडा (4) मार्गारिन
- 128.** 'पेंच नवेगाव व चांदोली' हा गट प्रामुख्याने कशाशी संबंधित आहे?
 (1) शरणवणे (2) अभयारण्ये (3) राष्ट्रीय उद्याने (4) जैवविविधता उद्या
- 129.** महाराष्ट्रातील सह्याद्री पर्वतीय प्रदेशात आढळणाऱ्या प्रमुख आदिवासी जमाती कोणत्या?
 (1) कोरकु-वारली (2) वारली-कोकणा (3) कोकणा-भिल्ल (4) भिल्ल-कोरकु
- 130.** 'काळी मृदा' या प्रकारच्या मृदेचे वैशिष्ट्य/गुणधर्म नसणारे विधान खालील पर्यायांपैकी कोणते?
 (1) बेसॉल्ट खडकांचा अपक्षय होऊन या मृदेची निर्मिती होते.
 (2) टिट्निफेरस, मॅनेटाईट या घटकद्रव्यांमुळे काळा रंग प्राप्त होतो.
 (3) पाणी धरून ठेवण्याची क्षमता जास्त असते.
 (4) या मृदेला 'रेगू' किंवा 'गाळाची मृदा' असेही म्हणतात.
- 131.** महाराष्ट्रातील जलसिंचन क्षेत्राचा विचार करता सर्वसामान्यपणे जलसिंचन साधनांच्या वापरानुरूप सर्वात जास्त व कमी अशी जोडी दर्शविणारा पर्याय कोणता?
 (1) कालवा-उपसा (2) कालवा-तलाव (3) विहीर-उपसा (4) विहीर-तलाव

141. पृथ्वीवरून 'आकाश निळ्या रंगाचे दिसते' याला कारणीभूत ठरणारा/ठरणारे घटक खालीलपैकी कोणता/कोणते
 अ) वातावरण
 ब) प्रकाशाचे विकिरण
 (1) फक्त 'अ'
 (3) दोन्ही 'अ' आणि 'ब'
 (2) फक्त 'ब'
 (4) 'अ' आणि 'ब' दोन्ही नाही.
142. सर्वसाधारणपणे धातू ..... नसतात.
 (1) तन्य (2) वर्धनीय (3) ठिसूळ (4) सुवाहक
143. खालील 'कारण' व 'परिणाम' यांचा अर्थ लक्षात घेऊन योग्य पर्याय निवडा.
 कारण: अ) पाणी हे संयुग आहे.
 परिणाम: ब) पाण्याचे गुणधर्म हे हायड्रोजन व ऑक्सीजन यांच्या गुणधर्मप्रक्षेप भिन्न आहेत.
 (1) फक्त 'अ' योग्य (2) फक्त 'ब' योग्य
 (3) दोन्ही 'अ' आणि 'ब' योग्य (4) 'अ' आणि 'ब' दोन्ही अयोग्य
144. परिसंस्थेतील 'विघटक' हा घटक अन्साखळीमध्ये कोणती क्रिया करण्याचे काम करतात?
 (1) सात्वीकरण (2) संक्रमण (3) उत्सर्जन (4) रसाकरण
145. भारताच्या संदर्भाने प्राचीन इतिहासाचा कालखंड कोणता?
 (1) इसवी सन पूर्व आठव्या शतकापासून इसवी सनाच्या दहाव्या शतकापर्यंत
 (2) अशमयुगीन काळापासून इसवी सनाच्या आठव्या शतकापर्यंत
 (3) अशमयुगीन काळापासून इसवी सनाच्या दहाव्या शतकापर्यंत
 (4) इसवी सन पूर्व आठव्या शतकापासून ते इसवी सनाच्या आठव्या शतकापर्यंत
146. खालीलपैकी योग्य विधाने कोणती?
 अ) हडप्पा संस्कृतीला सिंधू संस्कृती असेही म्हणतात.
 ब) हडप्पा व मोहेनजोदडो या दोन्ही ठिकाणांच्या अवशेषांमध्ये समान वैशिष्ट्ये दिसून आली.
 क) हडप्पा व मोहेनजोदडो ही दोन्ही शहरे आज पाकिस्तानात आहेत.
 (1) फक्त 'अ' आणि 'ब' (2) फक्त 'ब' आणि 'क'
 (3) फक्त 'क' आणि 'अ' (4) तिन्ही 'अ', 'ब' आणि 'क'
147. मानवी उत्क्रान्तीच्या टप्प्यातील 'बुद्धिमान मानव' कोणत्या नावाने ओळखला जातो?
 (1) होमो हॉबिलिस (2) होमो इरेक्टस (3) निअँडरथल मॅन (4) क्रोमॅनॉन मॅन
148. शिवकाळात हिंदवी स्वराज्याचा/साप्राज्याचा भाग नसलेला प्रदेश/ठिकाण दर्शविणारा पर्याय कोणता?
 (1) कर्नाटकातील बेळगाव (2) कारवार व धारवाड
 (3) तामीळनाडूतील वेल्लोर (4) म्हैसूर व मदुराइ
149. 'छत्रपती शिवाजी महाराज हे आपल्या सहकाऱ्यांना उद्देशून बोलत आहेत.' असा प्रसंग कल्पून कोणी काव्यरचना केली आहे?
 (1) महात्मा जोतिबा फुले (2) सुब्रमण्यम भारती
 (3) रविंद्रनाथ टागोर (4) सरोजिनी नायडू
150. मध्ययुगीन भारताचे पहिले आरमारदल कोणत्या शतकात उभारले गेले?
 (1) पंधरावे (2) सोळावे (3) सतरावे (4) अठरावे